

מה לַחֲנוּפָה וּלְיוֹסֵף?

פלא אלא פתחה

מה ליוסף ול-"חג האורים"?

בכל שבת חנוכה, ובמיוחד בפרשת **מקץ**, גיבור הפרשה הוא **יוסף**. ויש מקום לשאול מהו הקשר הסמוי שבין יוסף הצדיק ובין חג החנוכה? והאם יש לנו על מי לסמוך, כאשר אנו משתמשים בכינוי "**חג האורים**"?

ידועה המחלוקת בין בית-הלל ובין בית-שמאי באשר למספר הנרות שאמורים להדליק בימי החנוכה. לפי בית שמאי, פותח בשמונה **ופותח** והולך, עד שביום השמיני מדליק נר אחד בלבד. לעומת זאת, לפי בית הלל, פותח בנר אחד, ומכאן ואילך "**מוסיף** והולך" נר אחד מידי יום, עד שביום השמיני מדליק שמונה נרות.

ההלכה נפסקה כבית הלל, אולי מכוחו הרוחני של **יוסף** (במשמעות של **יוסיף**) השורה ומאיר בימים אלה. אך עדיין יש מקום להבין את שורש המחלוקת ההלכתית על דרך פנימיות וחסידות.

הדלקת הנרות מסמלת את גירוש החושך מחד גיסא, וגם את הוספת האור מאידך. גם המצוות מתחלקות לשני סוגים, מצוות עשה ומצוות לא-תעשה. מצוות לא-תעשה, עניינן "סור מרע", להרחיק אותנו מעשיית דברים המזיקים לנו, פוגמים בכושרנו לראות אלוקות וכמו מרחיקים אותנו מהקב"ה. לעומתן, מצוות עשה, פְּשָׁמֶן, באות לידי ביטוי בעשייה ("ועשה טוב"), המשפרת את מצבנו וכושרנו לגילוי אלוקות וכמו מקרבת אותנו אל הקב"ה.

כדי לקיים מצוות לא-תעשה, די לכאורה בישיבה באפס מעשה, אך הדברים שאותם אנו אמורים להימנע מלעשות, כרוכים ביצרים ובפיתויים, כך שלא כל כך קל לשבת מנגד ולא לעשות.

האש משמשת לשריפה מחד, אך גם להארה מאידך. הגישה של בית שמאי כמו תואמת את הגישה המוסרית האומרת שנכון לפעול במרץ לגירוש ולסילוק הגורמים המפתים, עד שלא יקשה עלינו לעמוד בקיום מצוות הלא-תעשה. השקע תחילה את רוב האנרגיה שלך "בשריפה", בביעור ה"חמץ" שעלול להכשיל אותך. עם הזמן תפחת ותלך ההשקעה הנדרשת, כי הגורמים המעכבים ייחלשו וילכו. לכן, מספר הנרות "פוחת והולך" בהתאם.

הגישה של בית הלל לעומתה, היא "תפסת מרובה, לא תפסת!". קבל על עצמך עשייה טובה, במידה סבירה, שלא יקשה עליך להתמודד איתה. עשייה זו תהפוך לחלק טבעי ממך ומאורח חייך, ואז, תוכל להוסיף ולהשקיע בהארה, לקבל על עצמך עוד עשייה טובה.

ומה עם סילוק השלילה? אל דאגה, שהרי "מעט מן האור דוחה הרבה מהחושך". כאשר מאירים, החושך מסתלק מאלינו, מבלי שנצטרך להפעיל מאמצים מיוחדים לסילוקו.

ובאשר לשם "**חג האורים**", שם זה לא ניתן לחנוכה ע"י חז"ל ואף לא אומץ ע"י רבותינו ז"ל. מפירושו של רש"י למקור השם "**אור** פְּשָׁדִים", עולה כי **אור** הוא כבשן (אליו השליך נמרוד את אברהם). השימוש במילה **אור**, היא לאש עזה ויוקדת, שנועדה לשרוף, ללבו, לחמם וכיו"ב, אך בוודאי אין הכוונה ללהבה שנועדה להאיר. לכן, אולי ניתן למצוא הצדקה לשם זה במטרת הביעור של השלילה, כגישת בית שמאי.

ולשיטת בית שמאי ("פוחת והולך") מה הזיקה בין יוסף ובין חג החנוכה? נראה לי בס"ד שרחל קראה לבנה **יוסף** משתי סיבות, האחת (על דרך ה**וספה**) היא בקשתה, "**יוסף** ה' לי בן אחר". הסיבה השנייה היא, "**אסף** אֶלְקִים אֶת חַרְפְּתִי". במילה **אסף** אין הכוונה לאיסוף וריכוז, אלא לעצירה ולסילוק, במשמעות של "שם קץ (**סוף**) לחרפתי". מכאן, ש**יוסף** מקושר היטב לחנוכה ומהווה "מקור" לשתי הגישות המנוגדות (מוסיף וגם פוחת).

ומכיוון שהלכה כבית הלל, ניתן אולי ניתן להכשיר את "**חג האורים**", ע"י הזזה מזערית של נקודה ממקומה, ולקראו "**חג האורים**" (א' בחולם במקום בשורוק), לפי הכתוב בתהילים, "לְעֵשָׂה אֲוִירִים גְּדֹלִים, כִּי לְעוֹלָם חֶסֶדוֹ".

שבת שלום ומבורך

וחנוכה שמח ומואר

ח / ח / ח / ח / ח

אם ברצונך לקבל את הגיליון ישירות, במייל או במסרון, פנה אל hhananv@gmail.com או לטלפון 0525-699-691